

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัย
และพัฒนา: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นายวิกรม มโนหมั่นศรีธธา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัย
และพัฒนา: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นายวิกรม มโนหมั่นศรัทธา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE RELATIONSHIP BETWEEN COMPANY CHARACTERISTICS AND
R&D DISCLOSURE: A CASE OF LISTED COMPANIES
IN STOCK EXCHANGE OF THAILAND

BY

MR. WIKROM MANOMANSATTHA

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTING
INTEGRATIVE BUSINESS ACCOUNTING
FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2015
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายวิกรม มโนหมั่นศรัทธา

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัย
และพัฒนา: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

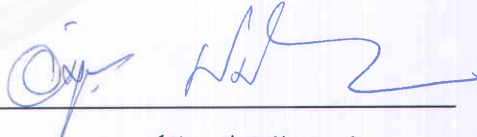
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

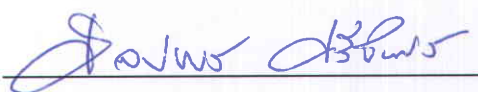
สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

เมื่อ วันที่..... 13 พ.ค. 2559

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์อัญชลี พิพัฒน์เสรีบุญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ โรจนกิจจันวย)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นายวิกรม มโนหมั่นศรัทธา
ชื่อปริญญา	บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัท (ขนาดของบริษัท, ประเภทอุตสาหกรรม, การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น, ความสามารถในการทำกำไร, สัดส่วนหนี้สิน และบรรษัทภิบาล) กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทโดยรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2557 จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในดัชนี SET100 งานวิจัยนี้ประยุกต์ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเรื่องที่เปิดเผยข้อมูล และช่องทางในการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ขณะที่สัดส่วนหนี้สินและการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา แม้ว่าแนวโน้มของปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในช่วงสามปีนั้นยังไม่ชัดเจนนัก แต่ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในรายงานประจำปีจากการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้มีระดับต่ำกว่างานวิจัยที่ทำในประเทศมาเลเซีย ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนามากขึ้น เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักลงทุนและสร้างความตื่นตัวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยมีนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูล, การวิจัยและพัฒนา, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Independent Study Title	THE RELATIONSHIP BETWEEN COMPANY CHARACTERISTICS AND R&D DISCLOSURE: A CASE OF LISTED COMPANIES IN STOCK EXCHANGE OF THAILAND
Author	Mr. Wikrom Manomansattha
Degree	Master of Accounting
Major Field/Faculty/University	Integrative Business Accounting Faculty of Commerce and Accountancy Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Sillapaporn Srijunpetch, Ph.D.
Academic Years	2015

ABSTRACT

This study examined the relationship between company characteristics (size, sector, ownership structure, profitability, leverage and corporate governance) and R&D disclosure from 2012 to 2014 among firms listed on the Stock Exchange of Thailand in SET100 index. Content analysis was used to provide a description of quantity, subject matter and location of R&D disclosure.

Regression analysis showed that firm size positively affects R&D disclosure but firm leverage and ownership concentration negatively affects R&D disclosure. Although any trend in amount of disclosure during three years from the collected data remains unclear, the amount of R&D disclosure in annual reports from the collected data in this study is lower than in a comparable study conducted in Malaysia. Thus, Thailand should focus on R&D disclosure more to provide useful information and create awareness of the innovation-driven economic development.

Keywords: Disclosure, Research and Development, SET

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อันเนื่องมาจากความช่วยเหลือและกำลังใจจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิลปพร ศรีจันทเพชร ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางแก่ข้าพเจ้าตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งยังเป็นอาจารย์ที่สอนวิชาบัญชีซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาทุกคน ขอขอบพระคุณคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่โครงการหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต (การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ) ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและชี้แนะแนวทางแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาทุกคนที่คอยช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้ข้อมูลข่าวสารและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพ่อและแม่ซึ่งคอยเป็นกำลังใจ เลี้ยงดูอบรม ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาแก่ข้าพเจ้าโดยตลอดมา ทำให้การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายวิกรม มโนหมั่นศรีธธา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา	6
2.2 แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน ตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	7
2.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาใน มาตรฐานการบัญชีและคู่มือการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1)	9
2.4 ทฤษฎีตัวแทนกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา	10
2.5 คุณลักษณะที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา	11

2.5.1 ขนาดของบริษัท	11
2.5.2 ประเภทของอุตสาหกรรม	11
2.5.3 การกระจุกตัวของผู้อื้อหุ้น	12
2.5.4 ความสามารถในการทำกำไร	13
2.5.5 สัดส่วนหนี้สิน	13
2.5.6 บรรษัทภิบาล	13
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	16
3.1 ขอบเขตเนื้อหา	16
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	17
3.3.1 ตัวแปรอิสระ	17
3.3.2 ตัวแปรตาม	18
3.4 แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย	19
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	20
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	21
4.1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	21
4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกับการเปิดเผยข้อมูล	26
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	33
5.1 สรุปผลการวิจัย	33
5.2 ข้อเสนอแนะ	34
5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย	34
รายการอ้างอิง	35

ภาคผนวก

- ก. รายชื่อบริษัทที่ทำการเก็บข้อมูล 41
- ข. ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา 45

ประวัติผู้เขียน 47

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 สรุปตัวแปรอิสระ การวัดมูลค่าและความสัมพันธ์ที่คาดการณ์	17
4.1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	22
4.2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรหุ่นที่ใช้ในการศึกษา	23
4.3 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาแยกตามปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2557	23
4.4 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามเรื่องที่เปิดเผยข้อมูล	24
4.5 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามช่องทางที่มีการเปิดเผย	25
4.6 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)	27
4.7 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Coefficient of Determinant – R Square)	28
4.8 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)	28
4.9 การเปรียบเทียบผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่างๆ กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา	29

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 แผนภูมิแสดงแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา	24

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การวิจัยและพัฒนาเป็นบ่อเกิดของนวัตกรรมและนำไปสู่ความมั่งคั่งของประเทศ ข้อมูลล่าสุดจาก The Global Competitiveness Report 2014 – 2015¹ ซึ่งเป็นรายงานเกี่ยวกับขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศต่างๆทั่วโลก จัดทำขึ้นโดยที่ประชุมเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) รวบรวมข้อมูลจาก 144 ประเทศทั่วโลก โดยในรายงานดังกล่าวจะมีการจัดประเภทเศรษฐกิจของประเทศต่างๆแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลักได้แก่

1. Factor-driven economies คือสภาพเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเช่น ระบบกฎหมาย สาธารณสุขและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชน

2. Efficiency-driven economies คือสภาพเศรษฐกิจที่มีระบบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีตลาดและแรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีตลาดทุนและมีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี

3. Innovation-driven economies คือสภาพเศรษฐกิจที่มีองค์กรธุรกิจที่มีความซับซ้อน มีการพัฒนานวัตกรรมของตนเอง

จากรายงานดังกล่าว เศรษฐกิจของประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่ม Efficiency-Driven Economies เช่นเดียวกับประเทศอินโดนีเซีย ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านอีกประเทศหนึ่งอย่างมาเลเซีย นั้นถูกจัดอันดับไว้ในกลุ่ม Transition from stage 2 to stage 3 ซึ่งหมายถึงการอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นประเทศที่มีสภาพเศรษฐกิจแบบ Innovation-driven economies โดยระดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 ด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอยู่ที่อันดับที่ 59 ด้านความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีอยู่ในอันดับที่ 65 และการสร้างนวัตกรรมอยู่ในลำดับที่ 67

เมื่อมองไปที่ประเทศที่อยู่ในกลุ่ม Innovation-driven economies ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เยอรมัน จะพบว่าประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมนั้นล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่มีรายได้สูง (high-income economies) ตามนิยามของธนาคารโลกทั้งสิ้น คือมีรายได้มวลรวมประชาชาติ (Gross National Income, GNI) ต่อหนึ่งหน่วย

---

¹ที่มา: WEF(2014). The Global Competitiveness Report 2014–2015. Geneva: World Economic Forum. สืบค้นจาก <http://www.weforum.org> (วันที่สืบค้น 24 ธันวาคม 2558)

ประชากรมากกว่า 12,736 เหรียญสหรัฐ (เว็บไซต์ธนาคารโลก) โดยคำนวณตามวิธี World Bank Atlas method ในขณะที่ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง-สูง (Upper-middle-income economies) ในปี 2014 โดยมีรายได้มวลรวมประชาชาติต่อหนึ่งหน่วยประชากร 5,370 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่พบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนากับมูลค่า (Firm value) ของบริษัท (Chan et al., 1990; Chauvin and Hirschey, 1993; Healy and Palepu, 1993; Chan et al., 2001; Hall and Oriani, 2006) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาในการพัฒนาบริษัทให้เติบโตมากยิ่งขึ้น

เพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นประเทศชั้นนำของโลกที่มีสภาพเศรษฐกิจแบบใช้นวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนและเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนา ปัจจุบันภาพรวมการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยกำลังได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นจากในอดีต ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.23 ของ GDP ในปี 2002 มาเป็นร้อยละ 0.37 ของ GDP ในปี 2013 โดยการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาของเอกชนมากกว่าภาครัฐในอัตราส่วน 51 ต่อ 49 ซึ่งข้อมูลปรากฏว่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชนเพิ่มขึ้นถึง 2.6 เท่า จาก 8,000 ล้านบาท ในปี 2549 มาเป็น 20,680 ล้านบาท ในปี 2556 นั้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาคเอกชนในการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจุดเปลี่ยนที่สำคัญคือ³ ผู้ประกอบการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในภาคการผลิตมีความตื่นตัวในการทำวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยกิจการขนาดใหญ่ขยายการลงทุนวิจัยและพัฒนา และมีการจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น จำนวนกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่เริ่มลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น และอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศ เช่น อาหาร เคมี มีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาสูงขึ้นมาก โดยเป้าหมายของประเทศไทยตามภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) นั้นต้องการที่จะให้การลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยขึ้นไปอยู่ที่ระดับร้อยละ 1.04 ของ GDP แต่หากเมื่อเทียบกับประเทศที่เป็นผู้นำในด้านนวัตกรรมของเอเชียอย่างเช่น

² จากรายงานเรื่อง ภาพรวมการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย โดย นางสาวจิตราลดา พิศาลสุพงศ์ และคณะ ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเศรษฐกิจและสังคม ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่ 51 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2557 หน้า 27-32

³ จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) ในงานเวทีเสวนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมสวิสโซเทล เลอ คองคอร์ด เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2557

ประเทศญี่ปุ่นหรือเกาหลีใต้ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในด้านการวิจัยและพัฒนาอยู่ที่ร้อยละ 3.25 และ 3.74 (IMD, 2013) ของ GDP ตามลำดับแล้ว สภาพปัจจุบันหรือแม้กระทั่งเป้าหมายของประเทศไทยยังถือว่าต่ำกว่าอยู่มาก

ในด้านของบัญชี มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2555) ได้กำหนดให้กิจการต้องไม่รับรู้ค่าใช้จ่ายในส่วนของการวิจัยขึ้นเป็นสินทรัพย์ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในส่วนของการพัฒนานั้นสามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ได้หากเข้าเกณฑ์ที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด โดยในส่วนของ การเปิดเผยข้อมูลมาตรฐานการบัญชีระบุว่ากิจการต้องเปิดเผยจำนวนรวมของรายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาซึ่งรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างงวด

ปัจจุบันงานวิจัยในประเทศไทยยังมีการศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนาในมุมมองสาขาวิชาชีวบัญชียังไม่มากนัก พรชนิตว์ แสงนภาวรรณ (2550) ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 45 บริษัทในปี 2547-2548 และใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีบริษัทเพียงร้อยละ 11 จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด ในงานวิจัยของสุมาลี เอกพล(2550) มีการนำเรื่องค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาไปใช้เป็นหนึ่งในตัวแปรอิสระในการหาความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ซึ่งผลการวิจัยไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างรายจ่ายในการวิจัยและพัฒนาต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์

ดังจะเห็นว่าประเด็นเรื่องการวิจัยและพัฒนาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากสำหรับประเทศไทย และทั้งนี้งานวิจัยทางด้านบัญชีที่ศึกษาในเรื่องนี้ยังมีไม่มากนักและยังไม่ม้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทยในมุมมองสาขาวิชาชีวบัญชีโดยศึกษาเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และได้ตั้งคำถามสำหรับงานวิจัยไว้ดังนี้

1. ระดับการเปิดเผยข้อมูลเรื่องการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร
2. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นกำลังเป็นไปในทิศทางใด
3. คุณลักษณะใดของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเรื่องการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive static) สำหรับใช้ในการบรรยายสถานการณ์การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษาแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET100 Index ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557 โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี (56-1)

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบัน

2. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. ผู้ทำการวิจัยในอนาคตสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยนี้ไปเปรียบเทียบเพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้

5. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาให้กับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีเพื่อให้ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสำคัญ

กับเรื่องการวิจัยและพัฒนามากขึ้น เพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

1.5 คำจำกัดความ⁴

การวิจัย หมายถึง การสำรวจตรวจสอบที่วางแผนและริเริ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และความเข้าใจใหม่ทางด้านวิทยาศาสตร์หรือทางด้านเทคนิค

การพัฒนา หมายถึง การนำผลของการวิจัยหรือความรู้อื่นมาใช้ในแผนงาน หรือการออกแบบเพื่อการผลิตสิ่งใหม่หรือสิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมากก่อนที่จะเริ่มการผลิต หรือการใช้ในเชิงพาณิชย์ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นวัตถุดิบ ชิ้นส่วนอุปกรณ์ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ ระบบ หรือ บริการ

การเปิดเผยข้อมูล หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยผ่านทางงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) ซึ่งถือเป็นตัวแปรตามของงานวิจัยนี้

---

⁴ คำนิยามของการวิจัยและการพัฒนาในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2555) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา และคุณลักษณะต่างๆของบริษัทที่ส่งผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลในบริบทของประเทศไทย ผู้วิจัยได้แบ่งการทบทวนวรรณกรรมออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา
2. แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน ตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในมาตรฐานการบัญชี และคู่มือการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1)
4. ทฤษฎีตัวแทนกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา
5. คุณลักษณะของบริษัทที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

2.1 ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

บริษัทต่าง ๆ นั้นมีการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทโดยมีจุดประสงค์หลายประการซึ่งก่อให้เกิดผลในทางบวกต่อบริษัท มีงานวิจัยหลายงานพูดถึงจุดประสงค์ที่ทำให้บริษัททำการเปิดเผยข้อมูลและพบว่าบริษัทที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมีการลงทุนอย่างมากในด้านสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันโดยสื่อสารผ่านทาง การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ (Bozzolan et al., 2003) หรือเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนและลูกค้าผ่านทาง การเปิดเผยข้อมูล (Garcia-Meca et al., 2005) มีงานวิจัยที่พบว่าบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลมากกว่านั้นมีแนวโน้มที่จะมี cost of capital ต่ำกว่า (Botosan and Plumlee, 2002; Francis et al., 2008) และบริษัทอาจเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเพื่อแสดงถึงมูลค่าที่แท้จริงของบริษัท (Jones, 2007; Merkley, 2014) นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจกับมูลค่าของบริษัท (Haggard et al., 2008; Hassan et al., 2009)

อย่างไรก็ตามบริษัทอาจมีเหตุจูงใจในการไม่เปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทได้เช่นกันเนื่องจากบริษัทอาจเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอาจส่งผลในทางลบต่อบริษัท โดยในงานวิจัยของ Healy and Palepu (1993) พบว่าบริษัทอาจมีแรงจูงใจที่จะไม่

เปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเนื่องจากเหตุผลเรื่องการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยซึ่งพบว่าการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนานั้นอาจเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทคู่แข่ง (Verrecchia, 1983; Dye, 1985; Jones, 2007)

2.2 แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน ตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁵

เพื่อให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์มีสภาพคล่อง มีความยุติธรรม และเป็นไปอย่างมีระเบียบ ตลาดหลักทรัพย์จึงจำเป็นต้องกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนมีหน้าที่เปิดเผยสารสนเทศที่จำเป็นต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ให้ประชาชนทราบ โดยสารสนเทศดังกล่าวจะต้องถูกต้อง เพียงพอ และทันเวลา นอกจากนี้ บริษัทจดทะเบียนต้องดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนที่ลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทได้รับสารสนเทศดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้เป็นไปตามหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศนี้ คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

(1) การเปิดเผยสารสนเทศที่สำคัญให้ประชาชนทราบโดยทันที บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานที่สำคัญของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยให้ประชาชนได้ทราบโดยทันที ยกเว้นในกรณีพิเศษบางกรณี

(2) การเผยแพร่สารสนเทศต่อประชาชนอย่างทั่วถึง บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยสารสนเทศที่สำคัญต่อประชาชนในลักษณะเพื่อให้มีการเผยแพร่ได้อย่างทั่วถึงเท่าที่ทำได้

(3) การชี้แจงกรณีที่มีข่าวลือหรือข่าวสารต่างๆ ในกรณีของบริษัทจดทะเบียนทราบถึงข่าวลือหรือข่าวสารต่างๆ ไม่ว่าจะจริงหรือไม่ก็ตาม บริษัทจดทะเบียนต้องชี้แจงเกี่ยวกับข่าวลือหรือข่าวสารนั้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากข่าวลือหรือข่าวสารนั้นอาจจะมีหรือได้มีผลต่อการซื้อขายหลักทรัพย์หรือจะมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียน

(4) การดำเนินการเมื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนผิดไปจากสภาพปกติของตลาด ในกรณีที่การซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนผิดไปจากสภาพปกติของตลาด บริษัทจดทะเบียนต้องพิจารณาว่ามีข่าวลือหรือเหตุการณ์สำคัญอื่นที่บริษัทต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศนี้ หากบริษัทจดทะเบียนได้พิจารณาแล้วยังไม่

⁵ ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน (บจ/ป 23-00), 2536

ทราบสาเหตุของการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ บริษัทต้องแจ้งให้ทราบทั่วกันว่าบริษัทไม่มีพัฒนาการใดๆ ที่สำคัญที่เกี่ยวกับธุรกิจและการดำเนินงานของบริษัทนอกเหนือจากที่ได้แจ้งให้ทราบแล้วหรือตามที่บริษัททราบไม่มีเหตุผลใดที่จะทำให้การซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทผิดไปจากสภาพปกติของตลาด

(5)การเปิดเผยในเชิงส่งเสริมที่ไม่มีเหตุอันสมควร บริษัทจดทะเบียนต้องละเว้นการเปิดเผยสารสนเทศในลักษณะเชิงส่งเสริมที่เกินความจำเป็นในการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัท การเปิดเผยสารสนเทศในลักษณะดังกล่าว รวมถึง (ก) การออกข่าวโดยใช้คำที่ไม่เหมาะสม (ข) การประกาศข่าวให้แก่ประชาชนโดยไม่มีพัฒนาการที่แท้จริงในกิจกรรมของบริษัทสนับสนุน (ค) การรายงานหรือการคาดคะเนที่เกินความเป็นจริง (ง) การเปิดเผยโดยใช้คำที่หยาบคาย ฟุ่มเฟือย หรือในรูปแบบอื่นที่เกินความจริง ซึ่งอาจทำให้ผู้ลงทุนหลงผิด และเป็นเหตุให้เกิดการเคลื่อนไหวของราคาหรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทโดยไม่มีเหตุผลสมควร

(6)การซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนโดยใช้สารสนเทศภายใน บุคคลภายในต้องไม่ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยใช้สารสนเทศที่สำคัญที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชน นอกจากนี้แม้ว่าภายหลังจากที่สารสนเทศที่สำคัญได้เปิดเผยแล้ว บุคคลภายในควรละเว้นจากการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนได้มีการประเมินสารสนเทศนั้นตามสมควร

จากแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน ตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะเห็นว่าได้มีการออกแบบแนวทางการเปิดเผยข้อมูลไว้อย่างกว้าง ซึ่งบริษัทต่างๆ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม ไม่ได้มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาจึงเป็นไปในลักษณะที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากน้อยเพียงใด

2.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในมาตรฐานการบัญชีและคู่มือการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1)

ในอดีต มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 เรื่อง การบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนา เป็นมาตรฐานการบัญชีที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา โดยถือปฏิบัติกับการเงินที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2533 โดยในส่วนของ การเปิดเผยข้อมูล ย่อหน้า 12-14, 23-24 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 กำหนดให้กิจการระบุนโยบายในการบันทึกค่าใช้จ่ายการวิจัยและ

พัฒนา ให้เปิดเผยรายจ่ายการวิจัยและพัฒนาจำนวนที่ตัดเป็นค่าใช้จ่ายของแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี และข้อมูลที่เป็นประโยชน์อื่นที่อาจเปิดเผยให้ทราบก็คือ การอธิบายโครงการโดยทั่วไป ขั้นตอนที่กระทำไปแล้วของโครงการที่เป็นอยู่และรายจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

พรชนิตว์ แสงนภาวรรณ (2550) ได้ศึกษาลักษณะของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาในรายงานประจำปี งบการเงินและแบบแสดงรายการประจำปี(56-1)ของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 45 บริษัทโดยใช้ข้อมูลปี พ.ศ.2547-2548 ภายใต้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 เรื่องการบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยด้านการวิจัยและพัฒนานำมาจัดทำตารางแสดงข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ แสดงความถี่และอัตราร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้ปฏิบัติ โดยผู้วิจัยพบว่ามีเพียง 5 บริษัท (ร้อยละ 11) ที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 อย่างไรก็ตามงานวิจัยดังกล่าวนี้เป็นงานวิจัยในอดีตซึ่งมีบริบทของระเบียบข้อบังคับต่างๆ และมาตรฐานการบัญชีที่แตกต่างกับปัจจุบัน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 เรื่อง การบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนา ถูกยกเลิกและแทนที่ด้วยมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ประกาศ ณ วันที่ 7 ธันวาคม 2550 ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 38 เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (IAS no.38, Intangible assets, 2006) ต่อมา มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2552) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้ถูกนำมาใช้แทน และเป็นมาตรฐานการบัญชีที่ได้รับการปรับปรุงและถือปฏิบัติเรื่อยมา

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2555) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ย่อหน้า 54 และ 57 ได้กำหนดให้กิจการต้องไม่รับรู้ค่าใช้จ่ายในส่วนของการวิจัยขึ้นเป็นสินทรัพย์ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในส่วนของการพัฒนานั้นสามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ได้หากเข้าเกณฑ์ที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด โดยในส่วนของการเปิดเผยข้อมูล มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 ย่อหน้า 126 ระบุว่า “กิจการต้องเปิดเผยจำนวนรวมของรายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาซึ่งรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างงวด” ซึ่งต่อมามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 ฉบับปรับปรุง 2557 และ 2558 ก็มีเนื้อหาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาเช่นเดียวกัน

ในคู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูล (2556) ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในส่วนของปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่จะมีผลต่อฐานะการเงินหรือการดำเนินงานในอนาคต (forward looking) โดยระบุว่า ในกรณีที่บริษัทมีโครงการหรือการวิจัยพัฒนาที่จะกระทบต่อผลการดำเนินงานและฐานะ

การเงินในอนาคตอันใกล้ (ประมาณ 1 ปี) ให้บริษัทอธิบายรายละเอียดของโครงการหรือการวิจัยและพัฒนาดังกล่าว เช่น ลักษณะโครงการ ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิม ความคืบหน้าผลกระทบที่อาจมีต่อผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน อัตราผลตอบแทนที่บริษัทคาดว่าจะได้รับจากการลงทุนในโครงการ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความสับสนของผู้ลงทุน โครงการที่จะเปิดเผยควรมีความแน่นอนในระดับหนึ่งก่อน ไม่ใช่เป็นโครงการที่กล่าวอ้างลอยๆ (เช่น มีการตกลงทำบันทึกความเข้าใจในการร่วมลงทุนกับผู้ร่วมทุน)

2.4 ทฤษฎีตัวแทนกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) กำเนิดขึ้นในช่วงปีคริสต์ทศวรรษที่ 1970 เป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนและการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งมีมูลเหตุที่นำไปสู่ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่อันไม่สมควรของผู้บริหาร เช่น การปกปิดหรือตกแต่งข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ทำให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency problem) คือการที่ผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารนั้นมีความต้องการไม่สอดคล้องกัน แต่ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนในการบริหารองค์กรเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นนั้นปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น ซึ่งเกิดจากการที่ผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นคนในกับคนนอกนั้นรับทราบข้อมูลไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetry information) โดยผู้บริหารซึ่งเป็นคนในนั้นทราบข้อมูลภายในของบริษัทมากกว่าผู้ถือหุ้น ทำให้อาจเกิดปัญหาที่ผู้บริหารใช้ประโยชน์จากการที่ทราบข้อมูลมากกว่าในการทำการตัดสินใจต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น

Cheng (2004) พบว่ากิจกรรมการวิจัยและพัฒนานั้นถือเป็นต้นกำเนิดของปัญหาตัวแทน (Agency problem) ระหว่างผู้รู้ข้อมูลวงใน (ผู้บริหาร) กับผู้อยู่วงนอก (ผู้ถือหุ้น) โดยการเปิดเผยข้อมูลนี้อาจเป็นเครื่องมือในการลดปัญหาดังกล่าวรวมถึงความไม่สมมาตรของข้อมูลได้ (Jensen and Meckling, 1976; Patelli and Prencipe, 2007) โดยการที่ข้อมูลต่างๆ นั้นถูกรับรู้อย่างทั่วถึงหรือการที่มีความไม่สมมาตรของข้อมูลในระดับต่ำนั้นทำให้เกิดประโยชน์ต่างๆ ตามมา รวมถึงการที่มูลค่าของบริษัท (Firm value) เพิ่มขึ้น

2.5 คุณลักษณะที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะและทำการ

ตั้งสมมติฐานเพื่อทำการทดสอบในงานวิจัย ดังนี้

2.5.1 ขนาดของบริษัท (FIRM SIZE: SIZE)

Kaszniak and Lev (1995) และ Scott (1994) พบว่าขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปริมาณการเปิดเผยข้อมูล โดยสาเหตุมาจากการที่บริษัทขนาดใหญ่มีข้อได้เปรียบในเรื่องของการประหยัดจากขนาด (Economy of scale) ในการจัดทำข้อมูลและเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Lang and Lundholm, 1993) ขณะที่ Gary M. Entwistle (1999) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีงานวิจัยของประเทศไทยที่ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยตรง แต่ในงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลในด้านต่างๆ ของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าขนาดของบริษัทนั้นมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูล ฐิติมา กิ่งแก้ว (2555) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจด้านเศรษฐกิจ นันทชาติ รัตนบุรี (2555) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนหน้าเว็บไซต์ของบริษัท โดยผลสรุปของทั้งสองงานวิจัยนั้นพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างขนาดของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ขณะที่ฐิติมา กิ่งแก้ว (2554) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจของบริษัท จากงานวิจัยในอดีตทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยทำการตั้งสมมติฐานในงานวิจัยดังนี้

H1: ขนาดของบริษัท (โดยวัดจากยอดลอการิทึมธรรมชาติของยอดสินทรัพย์รวม) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท

2.5.2 ประเภทของอุตสาหกรรม (SECTOR: SECTOR)

ประเภทของอุตสาหกรรมเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลในด้านต่างๆ ของบริษัท ในประเทศไทยมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านต่างๆ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทอุตสาหกรรมของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ฐิติมา กิ่งแก้ว (2555) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจด้านเศรษฐกิจ และพบว่าบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมทรัพยากรและเทคโนโลยีจะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านเศรษฐกิจมากกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ ฐิติมา กิ่งแก้ว (2554) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและพบว่าบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมพลังงานและสาธารณูปโภค อุตสาหกรรมกระดาษและวัสดุการพิมพ์ ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ จะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ

บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันมักจะเผชิญกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานและสภาพแวดล้อมทางด้านสถาบันคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับแรงผลักดันให้มีการเปิดเผยข้อมูลเช่นเดียวกัน (Craswell and Taylor 1992; Givoly and Palmon 1982) งานวิจัยในอดีต พบว่าบริษัทที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมีการลงทุนอย่างมากในด้านสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันโดยสื่อสารผ่านทาง การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีต่างๆ (Bozzolan et al., 2003) สอดคล้องกับ Gary M. Entwistle (1999) ซึ่งพบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประเภทอุตสาหกรรมกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา โดยผลที่ Entwistle พบคือ บริษัทด้าน ไบโอเทค ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา มากที่สุด (เฉลี่ย 171, 130, และ 90 ประโยคตามลำดับ) ส่วนบริษัทอื่นๆ มีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ย 26 ประโยค โดยครึ่งหนึ่งของการเปิดเผยจะอยู่ในส่วนของภาพรวมกิจการ (company overview) ซึ่งอยู่ในรายงานประจำปี โดยมุ่งเน้นไปที่การเปิดเผยด้านผลลัพธ์ (output) คือความสำเร็จในการวิจัยและพัฒนาในปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต

Yuan Ding, Gary Entwistle and Stolowy (2003) ศึกษาเกี่ยวกับระดับความแตกต่างระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในประเทศฝรั่งเศสและแคนาดา จากงานวิจัยนี้พบว่าในภาพรวมบริษัทในประเทศแคนาดา มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา มากกว่าบริษัทในประเทศฝรั่งเศสอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความเข้มข้นทางด้านเทคโนโลยีของบริษัทในประเทศแคนาดากับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการตั้งสมมติฐานในงานวิจัยดังนี้

H2: การที่บริษัทอยู่ในประเภทอุตสาหกรรมเทคโนโลยี (ตามเกณฑ์การจัดประเภทของตลาดหลักทรัพย์ฯ) ส่งผลในทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

2.5.3 การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น (OWNERSHIP CONCENTRATION: OWNCON)

Singhvi and Desai (1971) พบว่าโครงสร้างการเป็นเจ้าของที่มีการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นสูงมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยของ โชติญาณ์ ทิตะพงศ์ (2548) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าโครงสร้างการถือหุ้นที่มีอัตราการกระจุกตัวสูงมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูล เนื่องมาจากการที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีโอกาสในการควบคุมบริษัท และสามารถเข้าถึงข้อมูลของบริษัทได้อย่างสะดวกทำให้ทราบข้อมูลต่างๆ ของบริษัทอยู่แล้ว จึงมีการปกปิดข้อมูลบางอย่างที่เปิดเผยแก่สาธารณชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการตั้งสมมติฐานในงานวิจัยดังนี้

H3: บริษัทที่มีโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบกระจุกตัวมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทน้อยกว่าบริษัทที่มีโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบกระจายตัว

2.5.4 ความสามารถในการทำกำไร (PROFITABILITY: PROFIT)

งานวิจัยของ Singhvi and Desai (1971) ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset) เป็นตัวแทนในการวัดผลการดำเนินงานของบริษัทและพบว่าผู้บริหารจะเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นในกรณีที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับสูง ในทางตรงข้ามเมื่ออัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทชาติ รัตนบุรี(2555) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรซึ่งวัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตั้งสมมติฐานในงานวิจัยดังนี้

H4: ความสามารถในการทำกำไร (โดยวัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท

2.5.5 สัดส่วนหนี้สิน (LEVERAGE: LEV)

Smith and Warner (1979) และ Jensen and Meckling (1976) เสนอว่าบริษัทที่มีหนี้สินมากอาจมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนตัวแทน (Agency cost) ที่เกิดจากการที่ผู้ถือหุ้นมอบอำนาจให้แก่ผู้บริหารซึ่งทราบข้อมูลภายในของบริษัทมากกว่าและอาจบริหารงานโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม ของ รุติมา กิ่งแก้ว(2554) พบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงจะเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ

ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory) สามารถอธิบายได้ว่าการที่บริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่านั้น มีสาเหตุมาจากการที่บริษัทต้องการที่จะส่งสัญญาณถึงการดำเนินงานของบริษัท และอธิบายสาเหตุของการที่บริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินในระดับสูง ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตั้งสมมติฐานในงานวิจัยดังนี้

H5: สัดส่วนหนี้สิน (โดยวัดจากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท

2.5.6 บรรษัทภิบาล (CORPORATE GOVERNANCE: CG)

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) กับการเปิดเผยข้อมูล (Ho and Wong, 2001; Eng and Mak, 2003; Wang and Hussainey, 2013; Samaha et al., 2014) โดยแสดงให้เห็นว่าบรรษัทภิบาลนั้นมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท Ho and Wong (2001) พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee) กับการเปิดเผยข้อมูลขณะที่การเป็นเจ้าของโดยครอบครัว (Family

ownership) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่เจาะจงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาลกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท Nor, Saleh, Jaffar and Shukor (2010) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาลและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศมาเลเซีย พบว่าองค์กรที่มีสัดส่วนความเป็นเจ้าของโดยหน่วยงานรัฐมากมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อยลง ตรงข้ามกับ Eng and Mak (2003) ซึ่งพบว่าองค์กรที่มีหน่วยงานรัฐเป็นเจ้าของมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น

ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมาสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยได้มีการจัดทำรายงาน Corporate Governance Report of Thai Listed Companies (CGR) โดยการสนับสนุนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มีการประเมินและให้คะแนนบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย โดยหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาอ้างอิงจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD Principles of Corporate Governance) ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หมวดหลักได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อผู้ถือหุ้น บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ โดยจะมีการเผยแพร่รายชื่อเฉพาะบริษัทที่ได้คะแนนอยู่ในระดับ“ดี” ขึ้นไป ซึ่งมี 3 กลุ่มคือ “ดี” “ดีมาก” และ “ดีเลิศ”

ช่วงคะแนน	ความหมาย
90 – 100	ดีเลิศ
80 – 89	ดีมาก
70 - 79	ดี

ที่มา : <http://www.thai-iod.com> (วันที่สืบค้น: 24 ธันวาคม 2558)

ฐิติมา กิ่งแก้ว (2554) ได้นำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ในการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจของบริษัท พบว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยที่มีระดับบรรษัทภิบาลระดับดีเลิศตามการประเมินโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยจะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลในระดับอื่นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตั้งสมมติฐานในงานวิจัยดังนี้

H6: ระดับของบรรษัทภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท โดยบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลในระดับดีเลิศ (ตามการประเมินของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย) มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทอื่น

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทยเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งให้ความสำคัญทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตเนื้อหา

งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET100 Index โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557 โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในงานวิจัยนี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ถูกจัดอยู่ในดัชนี SET100 Index ในเดือนมกราคม พ.ศ.2559 ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่าบริษัทเหล่านี้ซึ่งล้วนเป็นบริษัทชั้นนำของประเทศไทยจะเป็นตัวแทนที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยนี้ โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดสามรอบปีบัญชีคือ พ.ศ. 2555-2557 หลังจากพิจารณาถึงความครบถ้วนของข้อมูลแล้วทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างปีละ 79 บริษัทในสามรอบปีบัญชีที่มีข้อมูลครบถ้วนรวมทั้งสิ้นเป็น 237 ตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ คือตัวแปรที่ผู้วิจัยคาดว่าจะมีความสัมพันธ์การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท โดยจากการทบทวนวรรณกรรมทำให้สามารถกำหนดตัวแปรอิสระได้ทั้งหมด 6 ตัวแปร และได้กำหนดวิธีการวัดมูลค่าของตัวแปรอิสระไว้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1: สรุปตัวแปรอิสระ การวัดมูลค่าและความสัมพันธ์ที่คาดการณ์

ตัวแปร	ความหมาย	การวัดมูลค่า	ความสัมพันธ์ที่คาดการณ์
SIZE	ขนาดของบริษัท	Ln ของยอดสินทรัพย์รวม	+
SECTOR	ประเภทอุตสาหกรรม	แบ่งประเภทอุตสาหกรรมตามการจัดประเภทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี = 1, กรณีอื่น = 0	+
OWNCON	การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น	เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรก	-
PROFIT	ความสามารถในการทำกำไร	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE)	+
LEV	สัดส่วนหนี้สิน	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(D/E)	+
CG	บรรษัทภิบาล	วัดจากระดับคะแนนที่ประเมินโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยโดยบริษัทที่อยู่ในระดับดีเลิศ = 1, กรณีอื่น = 0	+

3.3.2 ตัวแปรตาม

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาประยุกต์เพื่อใช้วัดค่าตัวแปรตาม โดยงานวิจัยที่ผ่านมาในต่างประเทศซึ่งศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนานิยมใช้วิธี “นับความถี่ (Frequency)” ของข้อมูลโดยในหลายงานวิจัยมีวิธีการเป็นไปในทางเดียวกันคือการนับจำนวนประโยค (Sentence) งานวิจัยของ Gary M. Entwistle (1999), Yuan Ding, Gary Entwistle and Stolowy (2003) ใช้การนับประโยคโดยใช้คำนิยามของประโยคจากพจนานุกรม Concise Oxford Dictionary (1990, p. 1103) ซึ่งให้ความหมายว่าประโยคคือ กลุ่มของคำที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเองในการแสดงถึงแนวคิด (a set of words complete in itself as the expression of a thought) โดยในงานวิจัยดังกล่าวถือว่าประโยคใดที่มีแนวคิดมากกว่าหนึ่งจะถือเป็นการเปิดเผยข้อมูลแยกกัน สอดคล้องกับ Nor, Saleh, Jaffar and Shukor (2010) ซึ่งใช้วิธีการนับความถี่ของ “Text unit” ซึ่งมีความหมายคือเป็นส่วนของประโยคที่มีความหมายและข้อมูลในตัวเอง โดยในหนึ่งประโยคอาจมีได้มากกว่าหนึ่ง Text unit

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการนับจำนวน Text unit ตามแนวทางที่ใช้ในงานวิจัยของ Nor, Saleh, Jaffar and Shukor(2010) โดยมีตัวอย่างสมมติของการนับความถี่ของการเปิดเผยข้อมูลดังนี้

“บริษัทให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีโดยในปีที่ผ่านมาบริษัทใช้งบประมาณในการวิจัยและพัฒนาถึง 1,000 ล้านบาท ทั้งนี้ก็เพื่อก้าวขึ้นสู่การเป็นบริษัทชั้นนำด้านนวัตกรรมของไทยดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์ A ซึ่งเป็นนวัตกรรมล่าสุดของบริษัท”

จากประโยคดังกล่าว เมื่อทำการวิเคราะห์ประโยคจะสามารถแยกประโยคดังกล่าวออกเป็น 4 ส่วนซึ่งเท่ากับ 4 Text unit ดังนี้คือ

“1.บริษัทให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี/ 2.โดยในปีที่ผ่านมาบริษัทใช้งบประมาณในการวิจัยและพัฒนาถึง 1,000 ล้านบาท/ 3.ทั้งนี้ก็เพื่อก้าวขึ้นสู่การเป็นบริษัทชั้นนำด้านนวัตกรรมของไทย/ 4.ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์ A ซึ่งเป็นนวัตกรรมล่าสุดของบริษัท”

นอกจากนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการเปิดเผยข้อมูลงานวิจัยและพัฒนาจะจัดประเภทการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น 6 หมวดหมู่ (Gary M. Entwistle ,1999; Yuan Ding, Gary Entwistle and Stolowy,2003) ได้แก่

1.Input คือการเปิดเผยถึงข้อมูลด้านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาของบริษัท เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ทรัพยากรบุคคลที่ใช้ การลงทุนก่อสร้างศูนย์วิจัย

2.Output คือการเปิดเผยถึงผลสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาของบริษัททั้งในปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต

3.Future expenditure คือการเปิดเผยถึงการคาดการณ์โครงการวิจัยและพัฒนาในอนาคตของบริษัท ทั้งในด้านการเงินและเนื้อหาของการวิจัยและพัฒนา

4.Financing คือการเปิดเผยแหล่งที่มาของเงินทุนที่นำมาใช้ในกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5.Accounting/Financial คือการเปิดเผยข้อมูลด้านบัญชีหรือการเงิน เช่น ตัวเลขค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา อัตราส่วนทางการเงิน นโยบายทางการบัญชี

6.Strategy คือการเปิดเผยถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการพัฒนาวิจัยและพัฒนา กับกลยุทธ์ของบริษัท

จากตัวอย่างสมมติข้างต้น เมื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาจะสามารถจัดหมวดหมู่การเปิดเผยข้อมูลออกมาได้ดังนี้

1.บริษัทให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี : Strategy

2.โดยในปีที่ผ่านมาบริษัทใช้งบประมาณในการวิจัยและพัฒนาถึง 1,000 ล้านบาท : Input

บาท : Input

3.ทั้งนี้ก็เพื่อก้าวขึ้นสู่การเป็นบริษัทชั้นนำด้านนวัตกรรมของไทย : Strategy

4.ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์ A ซึ่งเป็นนวัตกรรมล่าสุดของบริษัท : Output

3.4 แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ทำการศึกษานำมาสร้างเป็นแบบจำลองเพื่อวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยมีสมการดังนี้

$$\text{TEXTUNIT} = \beta_0 + \beta_1[\text{SIZE}] + \beta_2[\text{SECTOR}] + \beta_3[\text{OWNCON}] + \beta_4[\text{PROFIT}] + \beta_5[\text{LEV}] + \beta_6[\text{CG}] + e$$

TEXTUNIT	คือ จำนวน Text unit ที่มีการเปิดเผยข้อมูล
SIZE	คือ ขนาดของบริษัท (Ln ของยอดสินทรัพย์รวม)
SECTOR	คือ ประเภทอุตสาหกรรม (ประเภทเทคโนโลยี = 1, กรณีอื่น = 0)
OWNCON	คือ การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น (ร้อยละการถือหุ้นของผู้ถือหุ้น 10 รายแรก)
PROFIT	คือ ความสามารถในการทำกำไร (ROE)

LEV	คือ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E)
CG	คือ บรรษัทภิบาล (มีค่า = 1 เมื่อมีระดับบรรษัทภิบาลดีเลิศ, กรณีอื่น = 0)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) ในการอธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลและคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล เช่น การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) เป็นต้น ในส่วนของการวิเคราะห์คุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในดัชนี SET100 ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ เดือนมกราคม พ.ศ.2559 โดยหลังจากที่พิจารณาถึงความครบถ้วนของข้อมูลแล้วทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 237 ตัวอย่างจากสามรอบปีบัญชี โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน และแบบแสดงรายการข้อมูล 56-1 โดยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่อสรุปข้อมูลเกี่ยวกับสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและเพื่อทำการศึกษาถึงระดับการเปิดเผยข้อมูลและแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

4.1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ทำเพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยจะใช้ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ความถี่และร้อยละในการวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังได้แสดงผลของการรวบรวมข้อมูลปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามปี ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามเรื่องที่มีการเปิดเผยข้อมูล และปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามช่องทางการเปิดเผยข้อมูล โดยแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1: สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	SIZE (ล้านล้านบาท)	SIZE (Ln)	OWNCON	PROFIT	LEV	TEXTUNIT
ค่าเฉลี่ย	0.25	17.86	67.17	19.42	2.98	17.81
ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.57	1.67	13.75	21.92	4.67	43.38
ค่าต่ำสุด	0.0012	14.01	25.49	-104	0.15	0
ค่าสูงสุด	2.76	21.74	94.53	170.85	49.28	255

ตารางที่ 4.1 เป็นการแสดงผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรประเภทอุตสาหกรรมและบริษัทกึ่งเป็นตัวแทน ผลจากการวิเคราะห์คือ SIZE หรือขนาดของบริษัทมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 0.045 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 ค่าต่ำสุดคือ 0.0012 และค่าสูงสุดคือ 2.76 ค่าลอการิทึมธรรมชาติของ SIZE มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.86 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 17.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 ค่าต่ำสุดคือ 14.01 และค่าสูงสุดคือ 21.74 OWNCON หรือการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 67.17 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 69.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.75 ค่าต่ำสุดคือ 25.49 และค่าสูงสุดคือ 94.53 PROFIT หรือความสามารถในการทำกำไรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.42 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 18.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 21.92 ค่าต่ำสุดคือ -104 และค่าสูงสุดคือ 170.85 LEV หรือสัดส่วนหนี้สินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 1.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.67 ค่าต่ำสุดคือ 0.15 และค่าสูงสุดคือ 49.28 TEXTUNIT หรือปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.81 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 43.38 ค่าต่ำสุดคือ 0 และค่าสูงสุดคือ 255 โดยจากกลุ่มตัวอย่าง 237 ตัวอย่างพบว่ามี การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาใน 147 ตัวอย่าง

ตารางที่ 4.2: สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรหุ่นที่ใช้ในการศึกษา

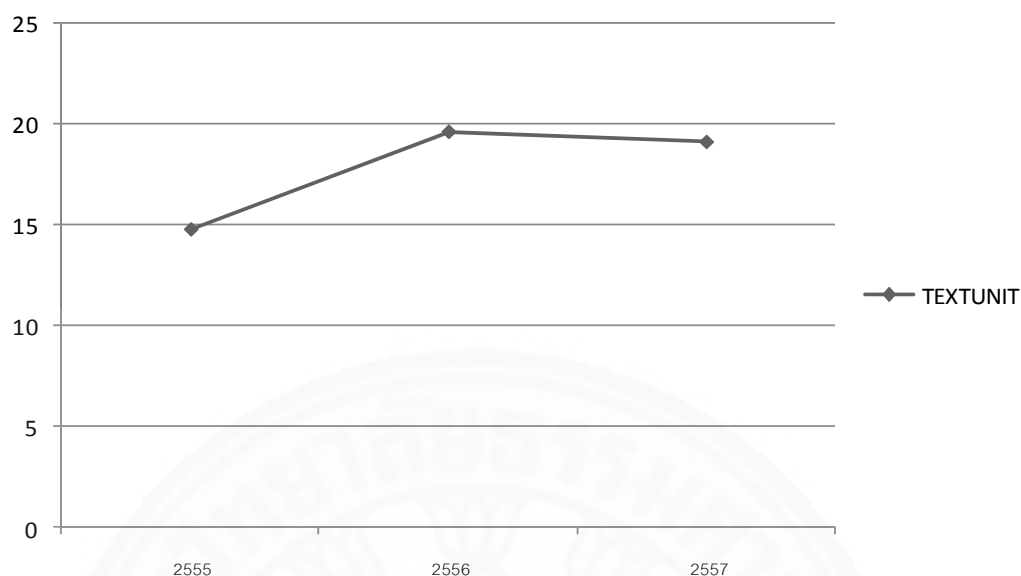
ตัวแปรหุ่น	จำนวน ตัวอย่างที่มีค่า เท่ากับ 1	จำนวน ตัวอย่างที่มีค่า เท่ากับ 0	ร้อยละของ ตัวอย่างที่มีค่า เท่ากับ 1	ร้อยละของ ตัวอย่างที่มีค่า เท่ากับ 0
SECTOR	36	201	15.2	84.8
CG	92	145	38.8	62.2

ตารางที่ 4.2 เป็นการแสดงผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรหุ่นที่ใช้ในการศึกษา โดยผลการวิเคราะห์คือ SECTOR หรือประเภทอุตสาหกรรมเทคโนโลยี มีจำนวนตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 36 จากตัวอย่างทั้งหมด 237 ตัวอย่างที่ได้จากการเก็บข้อมูล 3 งวดปีบัญชีนั้นหมายความว่า มีบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี 12 บริษัทจากกลุ่มตัวอย่าง 79 บริษัทในแต่ละปี CG หรือบรรษัทภิบาลมีจำนวนตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 1 จำนวน 92 จากตัวอย่างทั้งหมด นั่นหมายความว่าจากกลุ่มตัวอย่าง 237 ตัวอย่างที่รวบรวมข้อมูลทั้งสามปีนั้นมีตัวอย่างที่มีระดับบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับ “ดีเลิศ” ทั้งหมด 92 ตัวอย่าง

ตารางที่ 4.3: ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาแยกตามปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2557

ปี	2555	2556	2557	รวม
TEXTUNIT ทั้งหมด	1,168	1,545	1,508	4,221
TEXTUNIT เฉลี่ย	14.8	19.6	19.1	17.8

ตารางที่ 4.3 เป็นตารางแสดงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแบ่งตามปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557 ที่ได้จากการเก็บข้อมูล ในปี 2555 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ย 14.8 ในปี 2556 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ 19.6 ขณะที่ในปี 2557 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยลดลงมาที่ 19.1 โดยเฉลี่ยทั้งสามปีแล้วบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ย 17.8 TEXTUNIT โดยบริษัทในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีมีการเปิดเผยเฉลี่ย 23 ประโยค ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีการเปิดเผยเฉลี่ย 17 ประโยค

ภาพที่ 4.1 แผนภูมิแสดงแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

ภาพที่ 4.1 เป็นภาพแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งจากปริมาณการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยที่รวบรวมข้อมูลได้นั้นยังไม่แสดงแนวโน้มให้เห็นอย่างชัดเจนนักว่าเป็นไปในทางใด เนื่องจากในปี 2556 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยนั้นเพิ่มขึ้นมากจากปีก่อน อย่างไรก็ตามในปี 2557 การเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยนั้นลดลงเล็กน้อย จึงยังมีโอกาสสรุปได้ว่าแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของกลุ่มตัวอย่างนั้นมีทิศทางเป็นอย่างไร

ตารางที่ 4.4: ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามเรื่องที่เปิดเผยข้อมูล

เรื่องที่เปิดเผยข้อมูล	TEXTUNIT	เฉลี่ย	ร้อยละ
Input	870	3.7	20.6
Output	1,359	5.7	32.2
Future Expenditure	60	0.3	1.4
Financing	0	0	0
Accounting/Financial	265	1.1	6.3
Strategy	1,667	7	39.5
รวม	4,221	17.8	100

ตารางที่ 4.4 เป็นการแสดงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามเรื่องที่มีการเปิดเผยข้อมูล ผลการวิเคราะห์คือ บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่อง Strategy หรือข้อมูลความเกี่ยวข้องของการวิจัยและพัฒนาที่มากที่สุดคือร้อยละ 39.5 รองลงมาคือ Output หรือข้อมูลผลสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาคือร้อยละ 32.2 รองลงมาคือ Input หรือข้อมูลการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาคือร้อยละ 20.6 รองลงมาคือ Accounting/Financial หรือข้อมูลด้านบัญชีและการเงินคือร้อยละ 6.3 ซึ่งมักเป็นการเปิดเผยนโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงิน รองลงมาคือ Future Expenditure หรือการคาดการณ์โครงการด้านการวิจัยและพัฒนาในอนาคตของบริษัทคือร้อยละ 1.4 ส่วนในด้าน Financing หรือแหล่งที่มาของเงินทุนที่นำมาใช้ในการวิจัยและพัฒนาไม่มีบริษัทใดที่เปิดเผยข้อมูล

ตารางที่ 4.5: ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามช่องทางที่มีการเปิดเผย

ช่องทางในการเปิดเผยข้อมูล	TEXTUNIT	เฉลี่ย	ร้อยละ
รายงานประจำปี	1,752	7.4	41.5
งบการเงิน	183	0.8	4.3
แบบแสดงรายการข้อมูล (56-1)	2,286	9.6	54.2
รวม	4,221	17.8	100

ตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นถึงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยแยกตามช่องทางที่มีการเปิดเผยโดยในงานวิจัยนี้จะรวบรวมข้อมูลจาก 3 ช่องทาง ได้แก่ รายงานประจำปี งบการเงิน และแบบแสดงรายการข้อมูล 56-1 ซึ่งผลการวิเคราะห์คือ บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาผ่านทางแบบแสดงรายการข้อมูล 56-1 มากที่สุดคือร้อยละ 54.2 รองลงมาคือ รายงานประจำปีคือร้อยละ 41.5 และส่วนที่น้อยที่สุดคือ งบการเงินคือร้อยละ 4.3 ซึ่งมักเป็นการเปิดเผยข้อมูลนโยบายการบัญชี

การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในรายงานประจำปีตามตารางที่ 4.5 นั้น บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ย 7.4 TEXTUNIT ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ Nor, Saleh, Jaffar and Shukor (2010) ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 187 ตัวอย่างจากปี 2005-2006 ในตลาดหลักทรัพย์ MESDAQ ของประเทศมาเลเซีย และพบว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศมาเลเซียมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 11.1 TEXTUNIT จะพบว่ามี

การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยเฉลี่ยมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลที่สำรวจจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สาเหตุที่เป็นไปได้อาจเนื่องมาจากการที่บริษัทในประเทศมาเลเซีย นั้นให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนามากกว่าบริษัทในประเทศไทย ณ ปัจจุบันดังที่รายงาน The Global Competitiveness Report 2014 – 2015 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยที่ประชุมเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ได้จัดให้ประเทศมาเลเซียอยู่ในกลุ่ม Transition from stage 2 to stage 3 ซึ่งหมายถึงการอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นประเทศมีสภาพเศรษฐกิจแบบ Innovation-driven economies ขณะที่ประเทศไทยนั้นยังคงจัดอยู่ในกลุ่ม Efficiency-driven economies

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกับการเปิดเผยข้อมูล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนานั้นใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ซึ่งจะประกอบไปด้วยผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามซึ่งผลที่ได้เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง เนื่องจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอาจทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multi Collinearity) ซึ่งอาจทำให้ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุนั้นผิดพลาด

ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุดคือขนาดของบริษัท (SIZE) กับบรรษัทภิบาล (CG) มีค่าเท่ากับ 0.462 ซึ่งยังคงเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับที่ไม่เป็นปัญหาเนื่องจากมีค่าความสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.7

ตารางที่ 4.6: การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

		SIZE	SECTOR	CG	OWNCON	PROFIT	LEV	TEXTUNIT
SIZE	Pearson Correlation	1	-.149*	.462**	-.175**	-.233**	.454**	.230**
	Sig. (2-tailed)		.022	.000	.007	.000	.000	.000
	N	237	237	237	237	237	237	237
SECTOR	Pearson Correlation	-.149*	1	.073	.149*	.139*	.002	.051
	Sig. (2-tailed)	.022		.263	.022	.033	.973	.439
	N	237	237	237	237	237	237	237
CG	Pearson Correlation	.462**	.073	1	-.026	-.070	.161*	.131*
	Sig. (2-tailed)	.000	.263		.692	.284	.013	.044
	N	237	237	237	237	237	237	237
OWNCON	Pearson Correlation	-.175**	.149*	-.026	1	.113	-.104	.109
	Sig. (2-tailed)	.007	.022	.692		.081	.109	.093
	N	237	237	237	237	237	237	237
PROFIT	Pearson Correlation	-.233**	.139*	-.070	.113	1	-.339**	-.027
	Sig. (2-tailed)	.000	.033	.284	.081		.000	.683
	N	237	237	237	237	237	237	237
LEV	Pearson Correlation	.454**	.002	.161*	-.104	-.339**	1	-.107
	Sig. (2-tailed)	.000	.973	.013	.109	.000		.099
	N	237	237	237	237	237	237	237
TEXTUNIT	Pearson Correlation	.230**	.051	.131*	.109	-.027	-.107	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.439	.044	.093	.683	.099	
	N	237	237	237	237	237	237	237

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตารางที่ 4.7: ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Coefficient of Determinant – R Square)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.376a	.142	.119	40.65082	.142	6.330	6	230	.000

a. Predictors: (Constant), LEV, SECTOR, CG, OWNCON, PROFIT, SIZE

จากตารางที่ 4.7 เป็นตารางแสดง ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Coefficient of Determinant – R Square) ซึ่งพบว่าค่า R Square มีค่าเท่ากับ 0.142 ซึ่งหมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ขนาดของบริษัท ประเภทอุตสาหกรรม บริษัทภิบาล การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น ความสามารถในการทำกำไร และสัดส่วนหนี้สิน สามารถนำมาอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 14.2 หรือจะเท่ากับร้อยละ 11.9 หากดูจากค่า Adjusted R Square

ตารางที่ 4.8: การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-183.543	39.272		-4.674	.000
	SIZE	10.127	2.051	.391	4.938	.000**
	SECTOR	11.850	7.686	.098	1.542	.125
	CG	-.985	6.215	-.011	-.159	.874
	OWNCON	.441	.198	.140	2.231	.027*
	PROFIT	-.127	.130	-.064	-.975	.330
	LEV	-2.694	.666	-.290	-4.044	.000**

a. Dependent Variable: TEXTUNIT

*. Significant at the 0.05 level

** Significant at the 0.01 level

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา จาก

คุณลักษณะทั้งหมดที่นำมาทำการทดสอบได้แก่ ขนาดของบริษัท (SIZE) ประเภทอุตสาหกรรม (SECTOR) บรรษัทภิบาล (CG) การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น (OWNCON) ความสามารถในการทำกำไร (PROFIT) และสัดส่วนหนี้สิน (LEV) ซึ่งผลการทดสอบพบว่าคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ขนาดของบริษัท (SIZE) ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกต่อตัวแปรตาม การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น (OWNCON) และสัดส่วนหนี้สิน (LEV) ซึ่งส่งผลในทิศทางลบต่อตัวแปรตามโดยผลการวิเคราะห์สามารถนำมาสร้างเป็นสมการความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาได้ดังนี้

$$\text{TEXTUNIT} = -183.543 + [10.127 \times \text{SIZE}] + [0.441 \times \text{OWNCON}] - [2.694 \times \text{LEV}]$$

ตารางที่ 4.9: การเปรียบเทียบผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่างๆกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

คุณลักษณะ	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
ขนาดของบริษัท	+	+
ประเภทอุตสาหกรรม	+	ไม่มีความสัมพันธ์
การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น	-	+
ความสามารถในการทำกำไร	+	ไม่มีความสัมพันธ์
สัดส่วนหนี้สิน	+	-
บรรษัทภิบาล	+	ไม่มีความสัมพันธ์

ตารางที่ 4.9 เป็นการสรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยเปรียบเทียบกับสมมติฐาน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ขนาดของบริษัท(SIZE) โดยในที่นี้วัดจากยอดสินทรัพย์รวม ผลการทดสอบพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 นั่นหมายถึงบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนามากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐฐาธิป ยุทธนา (2555), นันทชาติ รัตนบุรี

(2555), Kasznik and Lev (1995) และ Scott (1994) ที่พบว่าขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปริมาณการเปิดเผยข้อมูลโดยสาเหตุมาจากการที่บริษัทขนาดใหญ่มีข้อได้เปรียบในเรื่องของการประหยัดจากขนาด(Economy of scale) ในการจัดทำข้อมูลและเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Lang and Lundholm, 1993) นอกจากนี้ ยังอาจเป็นไปได้ว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีศักยภาพในการลงทุนในการวิจัยและพัฒนามากกว่าบริษัทขนาดเล็กจึงส่งผลให้บริษัทขนาดใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนามากกว่า

2. ประเภทอุตสาหกรรม (SECTOR) ซึ่งจัดประเภทจากอุตสาหกรรมต่างๆ ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่าบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยจากการทดสอบนั้นไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างประเภทอุตสาหกรรมกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Gary M. Entwistle (1999), Yuan Ding, Gary Entwistle and Stolowy (2003) ซึ่งพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความเข้มข้นทางด้านเทคโนโลยีของบริษัทในประเทศแคนาดากับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเหตุผลอาจเป็นไปได้ว่าบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีของประเทศไทยนั้นยังไม่ได้มุ่งเน้นในด้านการวิจัยและพัฒนามากนักโดยลักษณะการทำธุรกิจอาจเป็นไปได้ในลักษณะการรับจ้างผลิต หรือนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างชาติมากกว่าการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมของตนเอง หรืออาจอธิบายได้ว่าบริษัทอาจเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอาจส่งผลในทางลบต่อบริษัท โดยในงานวิจัยของ Healy and Palepu (1993) พบว่าบริษัทอาจมีแรงจูงใจที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเนื่องจากเหตุผลเรื่องการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาอาจเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทคู่แข่ง (Verrecchia, 1983; Dye, 1985; Jones, 2007)

3. การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น (OWNCON) ซึ่งวัดจากเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 10 รายแรก ผลการทดสอบพบความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีโครงสร้างการเป็นเจ้าของที่มีความกระจุกตัวมากจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากตามไปด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Singhvi and Desai (1971) ที่พบว่าโครงสร้างการเป็นเจ้าของที่มีการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นสูงมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา และ โชติญาณ หิตะพงศ์ (2548) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามอาจอธิบายได้ว่า แม้ว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่จะมีอำนาจในการควบคุมบริษัทมากจึงไม่น่าจะจำเป็นที่จะเปิดเผยข้อมูลในปริมาณมาก แต่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ก็อาจมีแรงจูงใจที่จะเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเพื่อแสดงถึงมูลค่าที่แท้จริงของบริษัท (Jones, 2007;

Merkley, 2014) ทำให้นักลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนในบริษัทมากขึ้นและทำให้ราคาหุ้นของบริษัทสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ได้รับประโยชน์จากราคาหุ้นที่เพิ่มขึ้น

4. ความสามารถในการทำกำไร (PROFIT) ซึ่งวัดจากผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) โดยจากการทดสอบไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงหรือต่ำนั้นไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Singhvi and Desai (1971) ซึ่งพบว่าผู้บริหารจะเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นในกรณีที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับสูง ในทางตรงข้ามเมื่ออัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อย และงานวิจัยของนันทชาติ รัตนบุรี (2555) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรซึ่งวัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ซึ่งอาจเป็นเพราะบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงนั้นอาจไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลในปริมาณมาก และอาจมีกลยุทธ์อื่นๆที่เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน นอกเหนือจากการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา

5. สัดส่วนหนี้สิน (LEV) ซึ่งในที่นี้วัดจากสัดส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในงานวิจัยไว้ว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงนั้นน่าจะมีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา มากกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำ ผลการทดสอบพบว่าสัดส่วนหนี้สินนั้นมีความสัมพันธ์ในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา นั้นหมายถึงว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงนั้นมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Smith and Warner (1979), Jensen and Meckling (1976) ที่เสนอว่าบริษัทที่มีหนี้สินมากอาจมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนตัวแทน (Agency cost) ที่เกิดจากการที่ผู้ถือหุ้นมอบอำนาจให้แก่ผู้บริหารซึ่งทราบข้อมูลภายในของบริษัทมากกว่าและอาจบริหารงานโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตามผลการทดสอบที่ได้นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติมา กิ่งแก้ว (2554) ซึ่งพบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงจะเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำอันเนื่องมาจากแรงกดดันด้านหนี้สินซึ่งอาจส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในงบประมาณในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งในกรณีของงานวิจัยนี้อาจเป็นไปได้ว่าบริษัทที่มีภาระทางด้านหนี้สินมากอาจมีข้อจำกัดในการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา

6. บรรษัทภิบาล (CG) ซึ่งวัดจากการการประเมินระดับบรรษัทภิบาลที่สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยได้ทำการประเมินไว้ ผลการทดสอบไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างบรรษัทภิบาลที่มีระดับ “ดีเลิศ” กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติมา กิ่งแก้ว (2554) ที่พบว่าบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับดีเลิศ

จะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะการที่บริษัทมีธรรมาภิบาลที่ดีนั้นไม่จำเป็นต้องลงทุนในด้านวิจัยและพัฒนามาก แต่จะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนากลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพแทน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในดัชนี SET100 ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ เดือนมกราคม พ.ศ.2559 โดยหลังจากที่พิจารณาถึงความครบถ้วนของข้อมูลแล้วทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 237 ตัวอย่างจาก 79 บริษัทจากสามรอบปีบัญชี โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน และแบบแสดงรายการข้อมูล 56-1 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นมีการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาโดยเฉลี่ย 17.8 ประโยค โดยเป็นการเปิดเผยในรายงานประจำปีเฉลี่ย 7.4 ประโยคซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศมาเลเซีย จากงานวิจัยของ Nor, Saleh, Jaffar and Shukor (2010) ซึ่งพบว่ามี การเปิดเผยในรายงานประจำปีโดยเฉลี่ย 11.1 ประโยค ขณะที่แนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาจากการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557 นั้นยังไม่ชัดเจนเท่าใดนัก โดยการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นค่อนข้างมากในปี 2556 แต่กลับลดต่ำลงเล็กน้อยในปี 2557

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาจากการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) นั้นพบว่าคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้นมี 3 คุณลักษณะได้แก่ขนาดของบริษัทซึ่งพบว่ามี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ส่วนอีกสองคุณลักษณะคือการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นและสัดส่วนหนี้สินพบความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำการทดสอบนั้นไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 คุณลักษณะได้แก่ขนาดของบริษัท การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นและสัดส่วนหนี้สิน และข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยในปัจจุบันที่รวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557 ซึ่งผู้วิจัยในอนาคตอาจทำการสำรวจถึงสถานการณ์การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในอนาคตเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยนี้ซึ่งอาจทำให้พบความเปลี่ยนแปลงของระดับการเปิดเผยข้อมูลซึ่งมีแนวโน้มที่ชัดเจนมากขึ้น และอาจศึกษาถึงการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในช่องทางอื่นๆเช่นทางเว็บไซต์ หรือศึกษาถึงผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาต่อตัวแปรตามเช่นผลกระทบต่อราคาหุ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการที่การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนานั้นมีระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศมาเลเซีย ซึ่งอาจแสดงถึงการให้ความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาในประเทศนั้นๆ องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนของประเทศไทยรวมไปถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีจึงควรหันมาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้การจัดประเภทอุตสาหกรรมนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งได้ทำการจัดประเภทไว้ โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีนั้นจะประกอบไปด้วยบริษัทที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และบริษัทประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งอาจยังไม่ใช่การจัดประเภทที่ดีที่สุดสำหรับการจัดกลุ่มบริษัทตามความเข้มข้นทางด้านเทคโนโลยี การวิจัยในอนาคตจึงอาจทดลองหาเกณฑ์อื่นๆในการวัดระดับความเข้มข้นทางด้านเทคโนโลยีของบริษัทเช่นนโยบายด้านเทคโนโลยีของบริษัท เป็นต้น

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (สศช.).

ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง “แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน” (บจ/ป 23-00) ประกาศ ณ วันที่ 30 เมษายน 2536.

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2555). เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน. สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.

รายงานเรื่อง ภาพรวมการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย โดย นางสาวจิตรลดา พิศาลสุพงศ์และคณะ ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเศรษฐกิจและสังคม ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่ 51 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2557 หน้า 27-32.

รายงานของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) ในงานเวทีเสวนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมสวิสโซเทล เลอ คองคอร์ด เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2557.

Concise Oxford Dictionary of Current English.(1990). Eighth edition. New York, NY: John Wiley & Son.

IMD World Competitiveness Center (2013). IMD World Competitiveness Yearbook 2013.Lausanne: IMD World Competitiveness Center.

WEF (2014). The Global Competitiveness Report 2014–2015. Geneva: World Economic Forum.

บทความวารสาร

ฐิติมา กิ่งแก้ว. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาวิชาการบัญชี.

- นันทชาติ รัตนบุรี. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนหน้าเว็บไซต์ของบริษัท : กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาวิชาการบัญชี.
- พรชนิตว์ แสงนภาพรรณ. (2550). การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาโท) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย.
- รัฐธำธิป ยุทธนา. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจด้านเศรษฐกิจ : กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาวิชาการบัญชี.

Articles

- Bettman, J., and B. Weitz. (1983). Attributions in the board room: Causal reasoning in corporate annual reports. *Administrative Science Quarterly* 28, 165-183.
- Botosan, C. A., and Plumlee, M. A. (2002). A Re-examination of disclosure level and expected cost of capital. *Journal of Accounting Research*, 40(1), 21-40.
- Bozzolan, S., Favotto, F., & Ricceri, F. (2003). Italian annual intellectual capital disclosure: An empirical analysis. *Journal of Intellectual Capital*, 4(4), 543-558.
- Chan, L., Lakonishok, J. and Sougiannis, T. (2001). The stock market valuation of research & development expenditures. *Journal of Finance*, 56(6), 2431-2456.
- Chan, S., Martin, J. and Kensinger, J. (1990). Corporate research and development expenditures and share value. *Journal of Financial Economics*, 26(2), 255-276.
- Chauvin, K. W. and Hirschey, M. (1993). Advertising, R&D expenditures and the market value of the firm. *Financial Management*, 22(4), 128-140.
- Cheng, S. (2004). R&D Expenditures and CEO Compensation. *Accounting Review*, 79(2), 305-328.

- Craswell, A., and S. Taylor. (1992). Discretionary disclosure of reserves by oil and gas companies: *An economic analysis. Journal of Business Finance and Accounting (January)*, 295-308.
- D'Aveni, R., and I. MacMillan. (1990). Crisis and the content of managerial communications: A study of the focus of top managers in surviving and failing firms. *Administrative Science Quarterly* 35, 634-657.
- David Hackston, Markus J. Milne. (1996) "Some determinants of social and environmental disclosures in New Zealand companies", *Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol.9 Iss:1*, pp.77–108.
- Yuan Ding, Gary Entwistle and Stolowy, H. (2003). Differences in R&D disclosure practices: Evidence in a French and Canadian context. *Advances in International Accounting*, 17, 55–72.
- Dye, R. A. (1985). Disclosure of non-proprietary information. *Journal of Accounting Research*, 23 (1) 123–145.
- Elshandidy, T., Fraser, I., and Hussainey, K. (2011). Aggregated, voluntary, and mandatory risk disclosures incentives: evidence from UK FTSE all share. *International Review of Financial Analysis*, 30, 320–333.
- Eng, L.L. and Mak, Y.T. (2003). Corporate governance and voluntary disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy, Vol. 22 No. 4*, 325-345.
- Francis, J., Nanda, D. and Olsson, P. (2008). Voluntary disclosure, earnings quality, and cost of capital. *Journal of Accounting Research*, 46, 53–99.
- Garcia-Meca, E., Parra, I., Martinez, I., & Larran, M. (2005). The explanatory factors of intellectual capital disclosure to financial analysts. *European Accounting Review*, 14(1), 63-94.
- Gary M. Entwistle. (1999). Exploring the R&D Disclosure Environment, *American Accounting Association – Accounting Horizons Vol.13 No.4 December 1999*, 323-341.
- Givoly, D., and D. Palmon. (1982). Timeliness of annual earnings announcement: Some empirical evidence. *The Accounting Review (July)*, 486-508.

- Haggard, K. S., Martin, X. and Pereira, R. (2008). Does voluntary disclosure improve stock price informativeness?. *Financial Management*, 37(4), 747–768.
- Hall, B. H. and Oriani, R. (2006). Does the market value R&D investment by European firms? Evidence from a panel of manufacturing firms in France, Germany, and Italy. *International Journal of Industrial Organization*, 24(5), 971–993.
- Hamezah Md Nor, Norman Mohd Saleh, Romlah Jaffar and Zaleha Abdul Shukor (2010). *Corporate Governance and R&D Reporting in Malaysian MESDAQ Market*, *Journal of Economics and Management* 4(2), 350–372.
- Hassan, O., Romilly, P., Giorgioni, G. and Power, D. (2009). The value relevance of disclosure: Evidence from the emerging market of Egypt. *International Journal of Accounting*, 44(1), 79–102.
- Healy, P. M. and Palepu, K. G. (1993). The effect of firms' financial disclosure strategies on stock prices. *Accounting Horizons*, 7(1), 1–11.
- Ho, S. S. M. and Wong, K. S. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, 10(2), 139–156.
- Jensen, M. C. and Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
- Jones, D. A. (2007). Voluntary disclosure in R&D-intensive industries. *Contemporary Accounting Research*, 24(2), 489–522.
- Kasznik, R., and B. Lev. (1995). To warn or not warn: Management disclosures in the face of an earnings surprise. *The Accounting Review* 70, 113-134.
- Lang, M., and R. Lundholm. (1993). Cross-sectional determinants of analysts ratings of corporate disclosures. *Journal of Accounting Research (Autumn)*, 246-271.
- Merkley, K. (2014). Narrative disclosure and earnings performance: Evidence from R&D disclosures. *The Accounting Review*, 89(2), 725–757.
- Patelli, L. and Prencipe, A. (2007). The relationship between voluntary disclosure and independent directors in the presence of a dominant shareholder. *European Accounting Review*, 16(1), 5–33.

- Samaha, K., Khlif, H. and Hussainey, K. (2014). The impact of board characteristics and audit committee on voluntary disclosure: A meta-analysis. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, forthcoming.
- Scott, T. (1994). Incentives and disincentives for financial disclosure: Voluntary disclosure of defined benefit pension plan information by Canadian firms. *The Accounting Review* (January), 26-43.
- Singhvi, S.S. and Desai, H.B. (1971). "An Empirical Analysis of the Quality of Corporate Financial Disclosure", *Accounting Review*, 46, 129-138.
- Smith, C., and J. Warner. (1979). On financial contracting: An analysis of bond covenants. *Journal of Financial Economics* 7, 111-161.
- Verrecchia, R. E.(1983). Discretionary disclosure. *Journal of Accounting and Economics*, 5(4), 179–194.
- Wang, M. and Hussainey, K. (2013). Voluntary forward-looking statements driven by corporate governance and their value relevance. *Journal of Accounting and Public Policy*, 32(3), 26-49.

วิทยานิพนธ์

- โชติญาณ์ หิตะพงศ์. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัท กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลใน "บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร" ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาวิชาการบัญชี.
- สุมาลี เอกพล. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรชีวิตของกิจการ ขนาดของกิจการและรายจ่ายในการวิจัยและพัฒนา กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาวิชาการบัญชี.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

คู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูล แบบ 56-1 69-1(ธันวาคม 2556) จัดทำโดย ฝ่ายพัฒนาบริษัท
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สืบค้นจาก :
<http://capital.sec.or.th/webapp/nrs/data/6153s.pdf> (วันที่สืบค้น: มกราคม 2559).
Corporate Governance Report of Thai Listed Companies สืบค้นจาก:<http://www.thai-iod.com> (วันที่สืบค้น: มกราคม 2559).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อบริษัทที่ทำการเก็บข้อมูล

ตัวย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม
AAV	บริษัท เอเชีย เอวิเอชั่น จำกัด (มหาชน)	บริการ
ADVANC	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
AMATA	บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
ANAN	บริษัท อนันดา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
AOT	บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)	บริการ
AP	บริษัท เอพี (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
BANPU	บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
BBL	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
BCP	บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
BDMS	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ
BEC	บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน)	บริการ
BH	บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ
BLA	บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
BLAND	บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
BTS	บริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	บริการ
CENDEL	บริษัท โรงแรมเซ็นทรัลพลาซา จำกัด (มหาชน)	บริการ
CK	บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
CPALL	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)	บริการ
CPF	บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)	เกษตรและอุตสาหกรรม อาหาร

ตัวย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม
CPN	บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
DELTA	บริษัท เดลต้า อีเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
DTAC	บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
EARTH	บริษัท เอ็นเนอร์ยี่ เอิร์ธ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
EGCO	บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
GL	บริษัท กรู๊ปลีส์ จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
GLOW	บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
GUNKUL	บริษัท กันกุลเอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
HANA	บริษัท ฮานา ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
HMPRO	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ
INTUCH	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
IRPC	บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
IVL	บริษัท อินโดรามา เวนเจอร์ส จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม
JAS	บริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
KBANK	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
KCE	บริษัท เคซีอี อีเลคโทรนิคส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
KKP	ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
KTB	ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
KTC	บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
LHBANK	บริษัท แอล เอช ไฟแนนซ์เซียล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
MAJOR	บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	บริการ
MINT	บริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	เกษตรและอุตสาหกรรม อาหาร
PS	บริษัท พกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
PTT	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
PTTEP	บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร

ตัวย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม
PTTGC	บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม
QH	บริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
ROBINS	บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน)	บริการ
RS	บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน)	บริการ
S	บริษัท สิงห์ เอสเตท จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
SAMART	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
SAMTEL	บริษัท สามารถเทลคอม จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
SCC	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด(มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
SCCC	บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
SGP	บริษัท สยามแก๊ส แอนด์ ปีโตรเคมีคัลส์ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
SPALI	บริษัท ศุภาลัย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
SPCG	บริษัท เอสพีซีจี จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
STEC	บริษัท ชิโน-ไทย เอ็นจีเนียริ่งแอนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
STPI	บริษัท เอสทีพี แอนด์ ไอ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
SVI	บริษัท เอสวีไอ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
TASCO	บริษัท ทีบีโก้แอสฟัลท์ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
TCAP	บริษัท ทูธนชาติ จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
THAI	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	บริการ
THCOM	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
TICON	บริษัท ไทคอน อินดัสเทรียล คอนเน็คชั่น จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง

ตัวย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม
TISCO	บริษัท ทีสโก้ไฟแนนเชียลกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
TMB	ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน
TOP	บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
TPIPL	บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
TRUE	บริษัท โทร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี
TTA	บริษัท โทรคมนาคมไทย เอเยนตีส์ จำกัด (มหาชน)	บริการ
TTCL	บริษัท ทีทีซีแอล จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
TTW	บริษัท ทีทีดับบลิว จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร
TU	บริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	เกษตรและอุตสาหกรรม อาหาร
UNIQ	บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
UV	บริษัท ยูนิเวนเจอร์ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
VGI	บริษัท วีจีไอ โกลบอล มีเดีย จำกัด (มหาชน)	บริการ
VNG	บริษัท วนชัย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
WHA	บริษัท ดับบลิวเอชเอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
WORK	บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)	บริการ

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

1. Input คือการเปิดเผยถึงข้อมูลด้านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาของบริษัท เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ทรัพยากรบุคคลที่ใช้ การลงทุนก่อสร้างศูนย์วิจัย

“และในเดือนธันวาคม กลุ่มบริษัทไทยยูเนี่ยนได้ลงนามความร่วมมือกับคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการก่อตั้งศูนย์นวัตกรรมระดับโลกแห่งแรกด้วยมูลค่ากว่า 100 ล้านบาท เพื่อสร้างนวัตกรรมทางโภชนาการจากฐานปฏิบัติการวิจัยปลาทูน่าและอาหารทะเลอื่นๆ อีกด้วย” จากรายงานประจำปี 2557 หน้า 11บริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

2. Output คือการเปิดเผยถึงผลสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาของบริษัททั้งในปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต

“ตั้งแต่บริษัทฯ ได้นำเพาเวอร์ซัพพลายอุตสาหกรรมแบบมาตรฐาน (Industrial power supplies หรือ IPS) ที่ใช้แบรนด์ของบริษัทฯออกสู่ตลาดในปี 2551 กลุ่มผลิตภัณฑ์ดังกล่าวของบริษัทฯ ก็ได้เติบโตอย่างต่อเนื่อง และปัจจุบันกลุ่มผลิตภัณฑ์นี้มีผลิตภัณฑ์มากกว่า 120 รุ่นความสำเร็จนี้เกิดจากการร่วมมือกันระหว่างทีมวิจัยและพัฒนาในประเทศไทยและไต้หวัน โดยทีมไทยมีความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์เพาเวอร์ซัพพลายแบบแขวนราง (DIN rail) เป็นอย่างดีและทีมไต้หวันมีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันด้านต้นทุน” จากรายงานประจำปี 2556 หน้า 26 บริษัท เดลต้า อิเล็คโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

3. Future expenditure คือการเปิดเผยถึงการคาดการณ์โครงการวิจัยและพัฒนาในอนาคตของบริษัท ทั้งในด้านการเงินและเนื้อหาของการวิจัยและพัฒนา

“ในปี 2556 เราจะมุ่งเน้นที่การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งกระบวนการปรับปรุงการผลิต โดยเป้าหมายสุดท้ายของเรา คือ การผลิตเกี๊ยวพลาสติกที่ดีที่สุดในตลาดด้วยราคาต้นทุนที่ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” จากรายงานประจำปี 2555 หน้า 119 บริษัท อินโดรามา เวนเจอร์ส จำกัด (มหาชน)

4. Financing คือการเปิดเผยแหล่งที่มาของเงินทุนที่นำมาใช้ในกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาทั้งในปัจจุบันและอนาคต - ไม่พบบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องนี้

5. Accounting/Financial คือการเปิดเผยข้อมูลด้านบัญชีหรือการเงิน เช่น ตัวเลขค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา อัตราส่วนทางการเงิน นโยบายทางการเงิน

“ปี 2556 ที่ผ่านมา บริษัทฯ มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาจำนวน 11,586,408.81 บาท” จากแบบแสดงรายการข้อมูล 56-1 ปี 2556 หน้า 6 บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

6. Strategy คือการเปิดเผยถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการวิจัยและพัฒนาต่อกับกลยุทธ์ของบริษัท

“จากพันธกิจของการให้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพมุ่งมั่นที่จะส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในโรงพยาบาลตามมาตรฐานสากล เพื่อให้เกิดความรู้หรือนวัตกรรม ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพหรือเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์ และเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย” จากรายงานประจำปี 2555 หน้า 42 บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด(มหาชน)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายวิกรม มโนหมั่นศรัทธา
วันเดือนปีเกิด	1 กันยายน 2535
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2557 : บัณฑิต (การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

